'ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार'

— शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर संचालित

विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)

२०२२-२३

गृहपाठ (Home Assignment)

मराठी विभाग

सूचना

दिनांक : ०३/०४/२०२३

बी.ए. भाग – १ मराठी (ऐच्छिक – साहित्यरुची) विषयाच्या सर्व विद्यार्थी, विद्यार्थिनीना सूचित करण्यात येते की, **द्वितीय सत्रातील** गृहपाठ खाली दिलेल्या प्रश्नांच्या आधारे लिहून दिनांक **१७ एप्रिल, २०२३** पर्यंत प्रा. डॉ. प्रदीप पाटील यांच्याकडे जमा करावयाची आहेत. गृहपाठासाठी लागणारे कागद डॉ. प्रदीप पाटील यांच्याकडून घ्यावेत.

गृहपाठासाठीचे प्रश्न **(कोणताही एक प्रश्न सोडवा)**

१. 'कविता आणि कवी' या कवितेचा आशय तुमच्या शब्दात लिहा.

२. 'वाचलेली माणसे' या गझलमधून इलाही जमादार यांनी बदलत्या जगाच्या मानसिकतेबद्दल कोणत्या भावना व्यक्त केल्या आहेत?

VIVEKANAND COLLEGE ESTD. JUNE 1964 KOLHAPUR-416003

प्रा. डॉ. एकनाथ आळवेकर

विभागप्रमुख

मराठी विभाग प्रमुख

विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)

साहित्यरुची सत्र - 2
2022-23 (लोकप्रिय मराठी) 61 Present

STUDENT LIST SUBJECTWISE

Academic Year : 2022-2023

Stream: B.A. Subject Name : MARATHI OPT -I		Standard Status :		Internal Marks			Home Assingment Submition Sign
Sr.No	Student Name -	Roll No	Phone Number	Home Assingment	Unit Test	Total Marks	Student Sign
1	RAJPUT ANIL NARAYAN		8055827875	12			[illegible]
2	ADHAV RUTURAJ KAILAS	4001	7020402019	12			[illegible]
3	*BEDKALE SAMIKSHA SUDARSHAN	4010	8446551463	13			[illegible]
4	BHIVDARNE KEDAR DEVDAS	4013	7066364036				
5	*BHORE CHINMAI SHASHIKANT	4015	9623170087	12			C.S. BHORE
6	*BODEKAR SUPRIYA TANAJI	4019	9699022971				
7	*BORE SHRAVANI RAMCHANDRA	4020	9322471475	13			[illegible]
8	CHOUGALE PRAJYOT TANAJI	4026	7083641868				
9	*CHOUGULE SAKSHI DADASO	4031	8380969174	12			[illegible]
10	*CHOUGULE SHRAVANI SANTOSH	4032	8010848248	13			[illegible]
11	*DABHADE NEHA ANOJ	4033	9527163123	12			[illegible]
12	DABHADE TEJAS ANOJ	4034	8767364659	13			[illegible]
13	*DESAI RUHANA SARDAR	4040	9307700166	14			Desai
14	DESAI SAHIL RAJARAM	4041	9637748964	12			[illegible]
15	DHURE SAMRATH SUBHASH	4046	7387088182				
16	GOTE ARYAN SANDESH	4049	7972749800				
17	*GAIKWAD JANHAVI JAGDISH	4053	8390417054	14			[illegible]
18	*GAIKWAD SAKSHI MARUTI	4054	7448152761	13			[illegible]
19	GAIKWAD SATYAJIT TANAJI	4055	9284714083				
20	GAIKWAD SHUBHAM RAKESH	4056	7058585619				
21	*GAJBAR ADITI DEEPAK	4057	8459789123	12			[illegible]
22	*GANJAWATE SHREYA MARUTI	4058	8010489865				
23	*GHADGE SAMRUDHI HANMANT	4061	8767061969	13			[illegible]
24	*GHATAGE SAKSHI SUKHDEV	4062	8208757068				
25	GHODAKE RITESH DHANAJI	4064	8788748586				
26	GHORPADE SACHIN RAJARAM	4066	9371229873				
27	*GURAV SAKSHI PARASU	4070	9921511585	12			[illegible]
28	*HANKARE ASHWINI SUNIL	4073	9970539202				
29	HEGADE ARYAN DEEPAK	4074	9356995758	12			[illegible]
30	*HUBALE VAISHNAVI TANAJI	4075	9370183321				जमा
31	JADHAV MANTHAN GAJENDRA	4077	8956514038	12			[illegible]
32	JADHAV ONKAR RAJENDRA	4079	8605204578				
33	*JADHAV SAKSHI PANDIT	4081	7887733134	13			[illegible]
34	KADAM OMKAR ANIL	4087	9309956101				
35	KAKATKAR MANJIT BHARAT	4089	9322484807				
36	KALAKE ARYAN SAMBHAJI	4090	7709599190	12			[illegible]
37	KALAKE SWAGAT KRUSHNAT	4091	9130419938				
38	KAMBALE MOJES RAJENDRA	4096	9373094481				
39	KAMBLE ANANT MADHUKAR	4097	9325912729	12			[illegible]
40	*KAMBLE RUTIKA KUMAR	4109	9273053052	14			RKK
41	KAMBLE SHUBHAM MANOHAR	4112	9356015685				
42	KAMBLE SIDDHESH DHANAJI	4114	9028323104				
43	KAMBLE SNEHDEEP SANDEEP	4115	7721947238	12			[illegible]
44	KAMBLE SWAPNIL AJIT	4116	9130294311				
45	*KARAJAGE NAZIYA AMIR	4119	8975161134	13			[illegible]
46	*KATTIMANI JYOTI RAJKUMAR	4122	9860090689				
47	*KEMBLE HARSHDA RANJEET	4123	9322066321	14			[illegible]
48	*KHANDEKAR SANIKA VISHWAS	4128	9270055647	12			S.V.K
49	KHARADE SAHIL DAYANAND	4130	7755946345	13			[illegible]
50	KHOT DHANASHREE DINKAR	4131	9130956610	12			[illegible]
51	KOKARE ROHAN NAMDEV	4133	9527688693				
52	*KOTHAVALE DIPTI TANAJI	4138	7666569646				
53	KUMBHAR YASH SAMBHAJI	4141	7841818808				
54	LADE ANIKET SUBHASH	4142	7264890616				

VIVEKANAND COLLEGE ESTD. JUNE 1964 416003

: :

साहित्यसूची सत्र-2

55	*LADE NISHA DHANAJI	4144	7620044041	14			N.D.Lade
56	*LAKHE SUREKHA ASHOK	4146	8055847058	14			S.A.Lakhe
57	LOHAR YASH SANDIP	4148	8080135055				
58	*LOKHANDE SWITI PRASHANT	4149	7721079474	14			Swita
59	MAHAJAN PRANAV VISHWAS	4151	8483804841				
60	MALEKAR VAIBHAV VIKRAM	4154	9657271801	13			
61	*MANE ANUJA YUVRAJ	4157	9356102283	13			
62	MANE ROHAN ANANDA	4158	7745008012	12			
63	MANER ABDULLA NAUSHAD	4159	7385609430	12			A.N.Maner
64	*MOLKE ALISHA GANESH	4163	7507505623	14			
65	*MORE SANIKA ASHOK	4166	9561098950				
66	MUJAWAR SAHIL RAFIK	4167	9579617057				
67	MULLA AHMAD SHAFIKANJUM	4168	9156829286				
68	*NAIK SUPRIYA BALASO	4171	7756915859				
69	NANGARE OMKAR SHIVAJI	4175	9422531583				
70	POWAR PRANAV SANDIP	4177	9158127557				
71	*PADAVAL PRAJAKTA KUNDLIK	4179	8767658855	12			P.K.Padaval
72	PALKAR KUNAL MARUTI	4182	7066364218	12			
73	*PATIL ARPITA BAJIRAO	4189	9822510347	13			
74	PATIL ASHISH ANANDA	4190	8007196262				
75	PATIL ATHARV SARDAR	4191	9890362454				
76	PATIL ATHARV ABHIMANYU	4192	9822640374	12			AAP
77	PATIL HITESH MAHAVIR	4195	8788381030				
78	PATIL PRATHMESH BAPU	4196	8855855665	13			P.Patil
79	PATIL PRATIK BALKRISHNA	4197	7276069485				
80	PATIL SATYAJIT SHIVAJI	4200	9021628173				
81	*PATIL SHREYA MARUTI	4202	8152829658	13			
82	*PATIL SHREYA RAJGONDA	4203	8275575858				
83	PATOLE ABHISHEK MANOJ	4207	9923102480				
84	PATOLE RUSHIKESH SURESH	4208	9112917577				
85	*PATOLE SAKSHI AMAR	4209	9637263225				
86	POWAR TEJAS BAJIRAO	4214	9511927675	12			
87	RAUT RUTVIK SURESH	4216	8485865146	12			
88	SANKPAL GAUTAM RANJIT	4222	9130077475				
89	SAPATE PRACHI BHARATH	4223	7972190539				
90	SAYYAD AJIM FIROZ	4229	8788641644				
91	SHAIKH AYMAN JAMIR	4230	8380049295				
92	SHIKALGAR AMAN ADAM	4233	9730110077				
93	*SHINDE KARISHMA VILAS	4234	9699006278	12			K.V.S
94	SHINDE ROHIT DIPAK	4236	7666523757				
95	*PADAVAL SANIYA LAXMAN	4241	7887835410				
96	THAMAKE RUSHIKESH KRUSHNAT	4248	9503061331	12			
97	*ULAPE BHUMI RANJIT	4252	9067801895	14			B.R.Ulape
98	VASUDEV ABHAY AMARSINH	4255	8010141197	14			
99	VHANAWADE SOURABH SANJAY	4256	8805912019				
100	WAGHELA SAHIL SANJAY	4258	9359621367				
101	*WAGHMARE PRAGATI JOTIRAM	4259	9096767698	14			P.J.Waghmare
102	YADAV PRADITYA SUNIL	4265	7385254149				
103	SUTAR KUNAL SADASHIV	4268	7038957655				
104	CHAUS AHAD MAJID	4269	9307611955				
105	*MANE SANIKA BALU	4271	7822994192	13			S.B.MANE
106	KHAN ARMAN AJIM	4273	7219792388				
107	KHAN ALTAF YUSUF	4274	7083168006				
108	UMAPE VAIBHAV SATISH	4287	8088957034	13			
109	GHORPADE SIDDHARTH SATISH	4288	7219027734				
110	*LADE SANJIVANI ANANDA	4289	8805108917				
111	MANER ABID IRSHAD	4291	8485099363	13			
113							
114							
115							
116							
117							
118							
119							

NAND COLLEGE ESTD. JUNE 1964

" ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षण प्रसार "
–शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

Shri Swami Vivekanand Shikshan Sanstha Kolhapur's

VIVEKANAND COLLEGE, KOLHAPUR (AUTONOMOUS)

VIVEKANAND COLLEGE ESTD. JUNE 1964 KOLHAPUR 416003

SUPPLIMENT	Signature of Supervisor	[signature]
Suppliment No. :	Subject Marathi OPT-I	
Roll No. 336554	Test / Tutorial No. :	(1)
Class B.A.F.Y	Div. :	

प्रश्न: इलाही जमादार यांच्या वाचलेली माणसे या गझलेतून बदलेल्या जगाच्या माणसिकतेबाद्दल कविने काय सांगितले आहे?

→ कविचा आशय:

इलाही जमादार यांचा जन्म सांगली जिल्ह्यातील दुधगाव या ठिकाणी झाला. त्यांचा आहिक काळ पुण्यामध्ये वास्तव्य होते. मराठीतील सुप्रसिद्ध गझलकार सुरेश भट यांनी मराठी गझलांची परंपरा साहित्यामध्ये निर्माण केली. त्यांच्या नंतर मराठीतील सर्वोत्कृष्ट गझलकार म्हणून इलाही जमादार यांना आकाशवाणी आणि दूरदर्शन या प्रसार माध्यमातील अनेक कार्यक्रम सादर केले आहेत. मराठी, हिंदी, उर्दू, या दैनिकांमधून अनेक मासिकांमधून त्यांची कविता प्रकाशित झाल्या आहेत. त्यांच्या वाङ्मईन व्यक्तिमत्वाचा परिचय करुन देत असताना त्यांच्या नावावर अनेक कविता संग्रह असल्याचे आढळते.

कविता संग्रहाची नावे: 1) जखमा अशा सुगंधी 2) भावनांची वादळे 3) दोहे इलाहीचे 4) अनुराग 5) अनुभव 6) तुकडा यामध्ये अनेक गझलाचा समावेश होतो.

प्रस्तावना: वाचलेली माणसे या इलाही जमादार यांच्या गझलेतून कवीने बदलत्या जगाबद्दल चिंता व्यक्त करताना जुने ते सोने ही गोष्ट पटवून सांगितली आहे.

ANAND COLLEGE ESTD. JUNE 1964 KOLHAPUR

हरवलेली माणसे या इलाही जमादार यांच्या कवितेतून बदलत्या समाजाबद्दल, बदलत्या जगाबद्दल बदलत्या मानसिकतेबद्दल आणि बदललेल्या संस्कृतीबद्दल चिंतन मांडले आहे. बदलणाऱ्या जगात जुनी संस्कृती जुनी माणसे विसरत नाही असे कवीला मनापासून वाटते. गांधी, संपूर्ण जग, आईशिवाय होणं त्यांचा विसर पडणे हे शहराच्या विकासाठी दुःखदायक आहे. जुने हरवण लुप्त होणे आताच्या समाजाच्या मिश्र पोकळी निर्माण करणे कवि आपली चिंता व्यक्त करताना म्हणतो.

ज्यांनी अनेक क्षेत्रात पराक्रम गाजवला विविध क्षेत्रात कर्तबगारी सिद्ध केली अशा अनेक माणसांबद्दल पुस्तकातून लिहिले आहे. अनेकांची चरित्र पुस्तकातून आली आहेत. अनेक माणसांना स्वतःच्या वक्तृत्व शैलीतून सभा गाजवल्या. चालवलो चालवत अशा लोकांबद्दल पुस्तकातील लेखनातून वक्तृत्वामुळे समाजाला मार्गदर्शन झाले. विचारधन मिळाले. समाजाला दिशा मिळाली. अशी कर्तृत्ववान माणसे आत्ताच्या परिस्थितीत फारशी दिसत नाहीत. याची खंत कवीने व्यक्त केली आहे.

ज्या सौंदर्याचा आरशालाही अभिमान वाटावा अशा प्रकारचे सौंदर्य दिसत नाही. ते सौंदर्य आत्मिक असेल मनाचेही असू शकेल. आत्ताच्या काळात मात्र खोट्या सौंदर्याने मिरवले जाते. यामुळे आज प्रत्येकजण आरशासमोर उभा राहून स्वतःचे प्रतिबिंब न्याहाळत असतो. प्रत्येक जणाला खोटा समाजामध्ये उठून दिसावे असे वाटते. यामुळे सगळीच माणसे आरशासमोर आल्याने आरशावरती अत्याचार होतो. आजकाल केवळ बाह्यगुणांचे प्रदर्शन होताना आढळते. ते बाह्यगुण खोटेही असू शकतात. त्यामुळे खोट्याचे प्रदर्शन म्हणजेच प्रदूषण आहे असे कवीला जी माणसे स्वतःच्याच खऱ्या विश्वात रमून जातात, अशी आतरंगी, रंगलेली माणसे गेली कुठे असा कवीला प्रश्न पडतो.

ज्यांनी इतिहास गाजवला अशा माणसांचा तेजोमय इतिहास आत्मसात केलेले त्यांचा आदर्श होणारी माणसे दिसत नाहीत. त्यांच्याप्रमाणे स्वतः होऊन जपणारी हाडवेडी माणसे अख्खाद्या-

प्रश्नाची सोडवणूक करण्यात मग्न असलेली माणसं [illegible] फारशी आढळत नाहित. सामाजिक प्रश्नांची जाण असणारी [illegible] प्रश्न सोडवणारी माणसं आढळत नाहित सामाजिक प्रश्नांची हे ज्यांनी व्रत मानले. जनहितासाठी ज्यांनी घर सामान्य माणसांच्या हृदयात स्थान निर्माण करणारी अशी माणसं कुठे गेली?

ज्यांनी पराक्रम गाजवला, समाजकार्य केले असे राष्ट्रपुरुष समाजसेवक यांच्या केवळ तसबिरी भिंतीवर आढळतात त्यांच्या जयंत्या पुण्यतिथीला केवळ त्यांचं पूजन केले. त्यांची आठवण काढली जाते. त्यांना समाजरक्षण केले. गाव, वाडे, वस्ती यातील प्रश्न पुढाकार होऊन सोडवले अशी माणसं आज फारशी आढळत नाही.

थोडक्यात जुन्या काळातील त्या थोर विभूती आदर्श व्यक्तिमत्व आज नाहित पण त्यांच्या पावलावर पाऊल टाकणारी आणि समाजाला दिशा देणारी माणसंही आज आढळत नाहित. बदललेल्या जगाविषयी कवीची ही चिंता विचार करायला लावणारी आहे.

VIVEKANAND COLLEGE ESTD. JUNE 1964 KOLHAPUR

'ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार'

— शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर संचालित

विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)

२०२२-२३

गृहपाठ (Home Assignment)

मराठी विभाग

सूचना

दिनांक : ०३/०४/२०२३

बी.ए. भाग – २ मराठी विषयाच्या सर्व विद्यार्थी, विद्यार्थिनींना सूचित करण्यात येते की, **चौथ्या सत्रातील** गृहपाठ खाली दिलेल्या प्रश्नांच्या आधारे लिहून दिनांक **१७ एप्रिल, २०२३** पर्यंत मराठी विभाग, रूम नं. २१ मध्ये जमा करावयाची आहेत. गृहपाठासाठी लागणारे कागद मराठी विभागातून घ्यावेत.

गृहपाठासाठीचे प्रश्न **(कोणताही एक प्रश्न सोडवा)**

पेपर क्र. ५ (आधुनिक गद्य – नाटक) पाठ्यपुस्तक - अधांतर – जयंत पवार

१. नाटक म्हणजे काय ते सांगून नाटकाच्या वाङ्मयीन मूल्यमापनाचे घटक विशद करा.

२. 'अधांतर' या नाटकाचा आशय तुमच्या शब्दात लिहा.

पेपर क्र. ६ (कविता)

१. नामदेव ढसाळ यांच्या कवितांतून व्यक्त झालेल्या दलित जाणिवा विशद करा.

२. 'कसला मोर्चा आहे हा?' आणि 'कोकिळा' या प्रज्ञा लोखंडे यांच्या कवितेचा आशय स्पष्ट करा.

प्रा. डॉ. एकनाथ आळवेकर
मराठी विभाग प्रमुख
विवेकानंद कॉलेज,कोल्हापूर (स्वायत्त)

VIVEKANAND COLLEGE,KOLHAPUR(AUTONOMOUS

B.A. II Subjectwise List 2022-23

Marathi Opt. - पेपर क्र - ५ आधुनिक गद्य - नाटक - अधांतर - जयंत पवार

Sr. No.	Roll No.	Name	Mob. No.	Home Assigment	Oral	Total	Signture
1	4408	BHANDAVALE VAIBHAV ANANDA	7385408152	08	06	14	VB
2	4411	Atul Vilas Buchade	9822442534	07	06	13	[illegible]
3	4413	*CHAVAN RENUKA DEEPAK	9890142341	07	07	14	RDC
4	4418	CHOTHE SWARUP SANDEEP	8805247555				
5	4424	DOLARE PRASHANT SUDHAKAR	8767927941	07	05	12	PSD
6	4427	*GHUNKIKAR ANISHA ANIL	8379008284	07	06	13	Ghunkikar
7	4428	Gondhali Shreedhar Bharat	7841942138	08	06	14	[illegible]
8	4438	*JADHAV KAJAL PRATAP	9404276587	07	06	13	KPJadhav
9	4440	*Jadhav Sandhya Rajaram	9356834276	07	06	13	SJadhav
10	4455	KAMBLE KAUSHAL NAMDEV	8983332180	08	06	14	Kaue
11	4459	*KAMBLE MRUNALI SACHIN	9011970947	08	06	14	Mrunali
12	4461	Prashant Prakash Kamble	9503254963	07	06	13	
13	4462	*Kamble Prathibha Chidanand	7709354899				
14	4464	*KAMBLE SANDHYA SHASHIKANT	7559206322				
15	4465	*KAMBLE SAREETA VITTHAL	9699135002	07	06	13	Skamble
16	4466	KAMBLE TEJASWINI BHAGWAN	8767112120	07	06	13	Kamble
17	4476	KHONDAL SAGAR DHONDIRAM	9022673700	07	06	13	Khondal
18	4481	*KURALE SWATI DAYANAND	7038437256	07	06	13	Kurale
19	4483	Ajay Divakar laturkar	9373706360	07	07	14	Ajay
20	4490	Madhale Vishwas Nivas	9623145567	07	06	13	Madhale V.N.
21	4491	MADKAR KARAN RAMESHWAR	9852821010				
22	4492	Ganesh Ramesh Magdum	9356006724	07	06	13	GS.
23	4494	Mali Ajinkya Anil	8421834833	07	05	12	A.A.M.
24	4497	*MANE PRAJAKTA RANJEET	7083415595				
25	4516	*PADAVAL GAURI SHAHAJI	7057425215	07	05	12	G.Padaval.
26	4530	*PATIL HARSHA HEMANT	7058293492	08	05	13	HPatil

VIVEKANAND COLLEGE ESTD. JUNE 1964 KOLHAPUR-416003

27	4538	*RUTUJA SAMBHAJI PATIL	9689409715	08	05	13	[illegible]	
28	4539	*SANIKA ARUN PATIL	8975913536	08	06	14	Patil	
29	4543	PATIL VAIBHAV SANJAY	9022575405					[illegible]
30	4544	Vaibhav Shahaji Patil	7066219658	08	05	13	[illegible]	* आला
31	4550	POWAR GANESH PANDIT	7719893832					
32	4555	POWAR YASH SHIVAJI	9067579649	07	06	13	[illegible]	फोन लागत नाही.
33	4556	*PRAJAKTA VISHANT GHUNKIKAR	8669349595					
34	4557	*DIPALI MOHAN PRASAD	9356979434	08	06	14	DMPrasad	
35	4562	ROKADE VISHAL DATTU	8010946064					
36	4563	*SABALE PRATIKSHA PANDURANG	7972887171	07	06	13	[illegible]	* आला.
37	4568	*Sankpal Swati Mahadev	8605209291	07	06	13	[illegible]	* आला
38	4577	*SHINDE RUCHIKA RAJARAM	7350243040	07	06	13	[illegible]	
39	4586	*Ulape Sanika Eknath	9021672667	08	05	13	S. E. Ulape.	
40	4591	*WAGHMARE BHAGYASHRI DHONDIRAM	9112894137	08	06	14	Bhagyashri	
41	4595	SHUBHAM SUDHIR KARNURE	9900893535	07	06	13	[illegible]	
42	4596	*YAMGAR PALLAVI TANAJI	8433538093	08 (overwritten)	06	14	[illegible]	[illegible]
43	4600	Shirke Rutwik Netaji	9325745305	07	06	13	[illegible]	[illegible]
44		Bhaldar Usaid Javed	[illegible]					
45								
46								
47								
48								
49								
50								
51								
52								
53								
54								
55								

VIVEKANAND COLLEGE ESTD. JUNE 1964 KOLHAPUR 416003

डॉ. ई. बी. आळवेकर

मराठी विभाग प्रमुख

विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)

" ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षण प्रसार "
–शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

Shri Swami Vivekanand Shikshan Sanstha Kolhapur's

VIVEKANAND COLLEGE, KOLHAPUR (AUTONOMOUS)

SUPPLIMENT

Name - Sanika Arun Patil
Suppliment No. :
Roll No. : 4539
Class : B.A II - Sem - 4

Signature of Supervisor
Subject : Marathi
Test / Tutorial No. :
Div. :

8

पेपर क्रं. 4 (आधुनिक गद्य - नाटक) अश्रोतर - जयंत पवार

१) नाटक म्हणजे काय ते सांगून नाटकाच्या वाङ्मयीन मुख्य मापनाचे घटक विशद करा?

* प्रस्तावना :-

नाटक हा वाङ्मय प्रकार सादरीकरणाचा एक प्रकार आहे. म्हणून तो पाहिला जातो. तसेच नाटक वाचताही येते. पण ते वाचून आणि ऐकून त्यांचा आनंद घेता येतो. नाटक रंगमंचावर सादर करता येते. नाटकात संगीत, प्रकाशयोजना व नेपथ्य यांना खूप महत्त्व असते त्याशिवाय नाटक प्रभावी होऊन शकत नाही. नाटक हा वाङ्मयप्रकार सादरीकरणाच्या प्रक्रियेतून कथा, कविता, कादंबरी इ. अनेक वाङ्मय प्रकारापेक्षा वेगळा ठरतो.

इंग्रजीत नाटकाला Drama म्हणतात. मूळ ग्रीक शब्द ड्रन (Dran) या शब्दावरुन ड्रामा (Drama) शब्द रूढ झाला Dran म्हणजे कृती करणे नाटकात पात्राला कृती करावी लागते. विविध हालचाली कराव्या लागतात. एक सांगितलेली कृती व केलेली कृती हे दोन्हीही घटना नाटकात महत्त्वाच्या आहेत.

VIVEKANAND COLLEGE ESTD. JUNE 1964 KOLHAPUR

नाटकाची व्याख्या / संकल्पना :-

1) सिसिरो → 'नाटक हे जीवनाचे अनुकरण आहे. सत्याचे प्रतिबिंब चालिरितींचा आरसा आहे.

2) कोलरीज → 'नाटक हे आपल्याला निसर्गाचे अनुकरण नसून त्याची नक्कल आहे.

3) विल्यम अर्चर → 'नाटक हे आपल्याला कमीपणा आणणाऱ्या बंधन घालणाऱ्या दैवी शक्ती व निसर्ग यांच्या संघर्षात सापडलेल्या माणसाच्या इच्छेचे प्रतिनिधित्व करते.

4) मार्जर बोल्टन → 'सादरीकरणाच्या हेतूने नाटक लिहिले जाते.

5) भालचंद्र नेमाडे → नाटक हा मानवी मनाचा सांस्कृतिक उद्गार आहे.

6) कु. वि. वा. शिरवाडकर → वाङ्मयीन गुणवत्ता हा चांगल्या नाटकाचा पहिला निकष आहे.

7) पु. ल. देशपांडे → नाटक हा एक साहित्यप्रकार आहे. आणि रंगमंचावर सिद्ध होणारा कलाप्रकार आहे.

8) विष्णुदास भावे → नाटकात रंजनाचे फार मोठे सामर्थ्य आहे. म्हणूनच स्वतःचे आपल्या सादरीकरणास ठेक असे म्हणतात.

* नाटकाचे वाङ्मयीन मुल्यमापनाचे घटक :- नाटकाचे वाङ्मयीन आणि प्रयोगात्मक वर्णन करायचे असेल तर वेगवेगळ्या मुद्द्यांच्या आधारे मुल्यमापन करावे. नाटकात वाङ्मयीन मूल्यमापन करायचे असल्यास नाटकाचे विषयसूत्र संविधानक, पात्रांचे चित्रण, संवाद हे संहितानिष्ठ घटक आहेत. आणि नेपथ्य वातावरणनिर्मिती, संगीत हे सादरीकरणाच्या अंगाने घटक आहेत.

i) विषयसूत्र — विषयसूत्र म्हणजे त्या नाटकाची मध्यवर्ती

कल्पना नाटकार नाटकाचे मध्यवर्ती सूत्र प्रेक्षकापर्यंत पोहचविण्याचा प्रयत्न करत असते. हे मध्यवर्ती सूत्र कधी प्रत्यक्ष ...त्मक तर कधी अप्रत्यक्षपणे प्रकट होते. नटसम्राट या नाटकातले गणपतराव बेलवलकरांचे सुरुवातीचे स्वगत वाचले तर आपल्याला लक्षात येते. की गणपतराव बेलवलकर अत्यंत प्रसन्न आहेत. तृप्त आहेत. आपल्या दारिद्र्याविषयी बोलतात. तसेच त्यांच्या ठिकाणी अहंकार आहे. नटसम्राटच्या विचार केला तर अहंकारातून शोकांतिकेचा जन्म होतो. म्हणून कलावंताची शोकांतिका किंवा वृद्धांची शोकांतिका हेच नटसम्राट या नाटकाचे विषयसूत्र आहे. कमला या नाटकात विजय तेंडुलकरांनी आपल्या देशात स्त्रियांचे खरेदी विक्रिचे व्यवहार केले जातात. हे सांगून स्त्री वर होणाऱ्या जुलमाचे विशेष सूत्र मानले जाते.

ii) कथानक (संविधानक):—

नाटकातील कथानक, नाटकातील पात्रांच्या संवादातून ~~उघ~~ उलघडत नाटकांतील कथानक नाटकातील रंग सुचनांच्या आधारे ही नाटकाचे कथानक वाचकाला किंवा प्रेक्षकाला समजते. नाटकात अनेक प्रसंगातील साखळी निर्माण केलेली असते. थोडक्यात नाटकाचे कथानक म्हणजे कार्यकारक भावदृष्ट्या सुसंगतपणे मांडलेले संविधान असते.

अण्णासाहेब किर्लोस्कर यांचे 'सौभद्र' हे नाटक एक यशस्वी सुखात्मिका आहे. या नाटकातील पहिल्या अंकामध्ये कथानकास समस्या आणली आहे. आणि शेवटच्या दुसऱ्या अंकामध्ये ती समस्या अधिक रंजक बनवण्याचा प्रयत्न केला आहे. आणि शेवटच्या अंकात त्या समस्याची सोडवणूक केली आहे. अशा तीन टप्प्यांत कथानकाची मांडणी केलेली आढळते. प्र. के. अत्रे यांच्या साष्टांग नमस्कार या नाटकात या विनोदी नाटकात कल्पक प्रसंगांची साखळी निर्माण केलेली आढळते. 'गारंबीचा बापू' या श्री. ना. पेंडसे यांच्या नाटकात अफाट बापूच्या आयुष्यातला निवडणूकीचा प्रसंग मध्यवर्ती ठेवून्या नाटकातील कथानकाची मांडणी केली आहे.

ANAND COLLEGE ESTD JUNE 1964 KOLHAPUR

पात्रचित्रण :-
नाटकातील संवाद पात्रांची माध्यमातून रंगमंचावर बोलून दाखविले जातात. नाटकामध्ये विशेषतः नायक. नायिकेची पार्टी आणि खलनायकाची पार्टी अशी पात्ररचना असते. पौराणिक नाटकाच्या भाषेत बोलण्याचे झाले तर देव पार्टी आणि राक्षस पार्टी असे दोन प्रकार असतात समस्या प्रधान नाटकामध्ये जीवनातल्या कोणत्याही समस्या व्यक्तीमनातून आणि व्यक्ती व समाज यांच्या परस्पर संबंधातून निर्माण होतात. हे आढळून येते. त्यामुळेच राजकीय, सामाजिक प्रकारच्या समस्याप्रधान नाटकात पात्रचित्रण हा नाट्यलेखनाचा आवश्यक घटक आहे.

वसंत कानेटकर यांचे प्रेमा तुझा रंग कसा या नाटकातील प्राध्यापक बल्लाळ यांची व्यक्तीरेषा किंवा पु. ल. देशपांडे यांच्या तुझे आहे तुझपाशी नाटकातील काकांची व्यक्तीरेखा जिवंत आणि हृदस्पर्शी रेखाटली आहे. प्रेमाचे हे असे रंग किती? व्यक्तिगणिक ते कसे निराळे असतात. परिस्थिती परत्वे ते कसे बदलतात. या सर्व गोष्टी प्रेमा तुझा रंग कसा या नाटकातील व्यक्तीचित्रणातून ध्यानात येतात.

iv) नाटकातील संवाद :-
नाटक हे शरीर मानले तर संवाद हा त्याचा आत्मा असतो नाटकातील व्यक्तीचे नावे, पात्रपात्रांचे परस्परांशी असलेले नाते संबंध, कथानकातील वेळ-स्थळ या सगळ्या गोष्टी संवादातून प्रेक्षकापर्यंत पोहोचवतातअसतात.
उदा- "अरे बापरे उशीर झाला" किती वाजले आता?"
(घड्याळात पाहून) बारा! तो माझी तिकडे वाट पाहत असेल. या संवादातून त्या प्रसंगातील वेळ कळते.

समस्याप्रधान नाटकातील संवाद जास्तीत जास्त अर्थपूर्ण व अल्पाक्षर रमणीय असावे लागतात. व्यावसायिक नाटकातून प्रेक्षकांचे मनोरंजन करण्यासाठी विनोद, उपहास, श्लेष शाब्दिक कोट्या यातून प्रेक्षकांचे मनोरंजन होईल असे संवाद

VIVEKANAND COLLEGE ESTD. JUNE 1964 KOLHAPUR

असतात. नाटकामध्ये संहिता कंस स्वागताच्या माध्यमा-तून संवाद अनेक नाटकामध्ये मांडलेले आहे. थोडक्यात पात्राच्या व्यक्तिमहत्वाचे दर्शन संवादातून होत असते. नाट-कातील घटना प्रसंगांना गतिमान करण्याचे कार्य संवाद करित असतात.

V) रंगसुचना व वातावरण निर्मिती :-

रंगसुचना म्हणजे नाटकामध्ये संहिता कंसामध्ये ज्या सुचना दिल्या जातात त्याला रंगसुचना म्हणतात. रंगसुचना आणि वातावरण निर्मिती यांना महत्त्व असते. नाटकामध्ये नाटककाराने सांगितलेल्या कंसातल्या सुचना. एखादया नाटकाच्या विनोदी पद्धतीने तर एखादया नाटकाला गंभीरपणे सादर करण्यासाठी सभग संस्काराच्या साखळीचीआवश्य-कता असते.

* समारोप :-

नाटकाच्या रचनेने विषयसुत्र, संविधानक, पात्रचित्रण, संवाद, रंगसुचना व वातावरण निर्मिती हे प्रमुख घटक आहेत. हे सर्व घटक संहिता-निष्ठ आहेत. पण या संहितेचा प्रयोग करावयाचा असतो याचे लेखकाला पुर्णभान असते. म्हणून याच घटकांना सादरीकरणाच्या पातळीवरही महत्त्व आहे. रंगसूचना हा घटक खूप महत्त्वाचा असतो. नाटक हे कधी वाचुन समजत नाही तर ते प्रत्यक्षात प्रत्येकाच्या वेगवेगळ्या भूमिका या पण नाटकात खूप महत्त्वाच्या असतात. त्यामुळे नाटक हा वाङ्मयीन प्रकार आहे.

'ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार'

– शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर संचालित

विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)

मराठी विभाग

गृहपाठ (Home Aassignment) (2022-23)

(सत्र - 5)

सूचना **दिनांक 20.10.2022**

बी. ए. भाग - ३ मराठी विषयाच्या विद्यार्थ्यांना सूचित करण्यात येते की, पेपर क्र. ७, ८, ९, १०, ११ या विषयाच्या गृहपाठाचे (Home Aassignment) खाली दिलेले प्रश्न सोडवून १ नोव्हेंबर २०२२ पर्यंत जमा करावेत.

गृहपाठाचे (Home Aassignment) कागद वर्गात तासाच्या वेळी उपस्थित राहून घ्यावयाचे आहेत. गृहपाठाचा एकच प्रश्न सोडवायचा आहे. यासाठी ०५ गुण दिलेले आहेत तर Oral साठी ०५ गुण आहेत.

पेपर क्र. ७- भारतीय काव्यशास्त्र (कोणताही एक सोडवा)

१. काव्य म्हणजे काय ते सांगून काव्यलक्षणे स्पष्ट करा.

२. प्रयोजन म्हणजे काय से सांगून मम्मटाने सांगितलेल्या प्रयोजनांचा आढावा घ्या.

पेपर क्र. ८ भाषाविज्ञान आणि मराठी भाषा (कोणताही एक सोडवा)

१) भाषेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

२) भाषाविज्ञानातील स्वनिम व रूपिम या संकल्पना स्पष्ट करा.

पेपर क्र. ९ मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (मराठी भाषा प्रारंभ ते समर्थ संप्रदाय वाङ्मय) (कोणताही एक सोडवा)

१) महानुभाव संप्रदायाच्या पद्य ग्रंथांविषयी सविस्तर लिहा.

२) संत ज्ञानेश्वरांच्या ग्रंथकर्तृत्त्वाबद्दल लिहा

पेपर क्र. १० मराठी भाषा सर्जन आणि उपयोजन (कोणताही एक सोडवा)

१) सर्जनशीलता म्हणजे काय सांगून, सर्जनशीलतेची घटकांगे स्पष्ट करा.

२) ललित गद्य म्हणजे काय सांगून, ललित गदयाचे भाषाविशेष स्पष्ट करा.

पेपर क्र. ११ वाङ्मय प्रवाहाचे अध्ययन (विज्ञान साहित्य) (प्रेषित -जयंत नारळीकर) (कोणताही एक सोडवा)

१) विज्ञान साहित्याचे स्वरूप विशद करून विज्ञान साहित्याची वैशिष्ट्ये लिहा.

२) जयंत नारळीकर यांच्या 'प्रेषित' या कादंबरीची आशयसूत्रे विशद करा.

VIVEKANAND COLLEGE ESTD. JUNE 1964 KOLHAPUR-416003

प्रा. डॉ. एकनाथ आळवेकर

मराठी विभाग प्रमुख

मराठी विभाग प्रमुख

विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)

G:All Notice/Sr Art Com

अंतर्गत मूल्यमापन परीक्षा (होम असाईनमेंट (ओरल))
बी. ए. भाग-3 सत्र-5
2022-23

STUDENT LIST पेपर क्र - 6. भारतीय काव्यशास्त्र
Academic Year : 2022-2023
Stream: B.A. III
Subject Name : MARATHI

Sr.No	Student Name -	Roll No	Student mobile No	Internal Marks: Home Assi.	Internal Marks: ~~Unit Test~~ Oral	Internal Marks: Total Marks	Home Assigment Submition Sign: Sign
1	AMBI SHRIDHAR KRUSHNAT ✓	4802	7720953231	04	04	08	S.K.A.
2	*BHOSALE SANIKA SUBHASH ✓	4813	9923327700	04	04	08	[illegible]
3	CHARAPALE SWARAJ SURESH ✓	4816	9604022653	04	05	09	[illegible]
4	*CHAVAN SAMRUDHI Nandakumar	4821	9975055034	05	05	10	S.N.chavan
5	CHOUGALE RUTWIK KRUSHNAT ✓	4825	9373113876	04	05	09	[illegible]
6	*CHOUGALE TEJASHRI MADHUKAR ✓	4826	8766891989	04	04	08	[illegible]
7	GAIKWAD DEVRAJ VYAKANTESH ✓	4831	7083519857	04	04	08	D.V.G
8	*GAVASE AISHWARYA MAHADEV ✓	4832	9970602905	05	05	10	Gavase
9	KHOPKAR KIRAN YASHWANT ✓	4876	9112318518	04	04	08	KYK
10	*KOLEKAR PRAGATI KISAN	4883	7083793951	-	-	-	-
11	LADE KEDAR ADINATH ✓	4895	7020530386	05	05	10	[illegible]
12	*LADE KIRTI MOHAN ✓	4896	9359066081	04	05	09	[illegible]
13	*LADE YAMINI PRAKASH ✓	4897	7972434900	05	04	09	[illegible]
14	*NAWALE VAISHNAVI SHIVAJI ✓	4927	7219171754	04	04	08	[illegible]
15	PATIL RANVEER ARJUN ✓	4940	7972683436	04	04	08	[illegible]
16	*POWAR PRATIKSHA MOHAN ✓	4954	9881938201	05	05	10	[illegible]
17	*SANGALE SUSHMA KIRAN ✓	4971	8669288268	04	04	08	[illegible]
18	Patil Sanika Ananada ✓	4943	7447419396	05	05	10	Patil
19	Kambale Bhagyashri Tushar	4867	7020803015	05	05	10	B.T.Kamble

VIVEKANAND COLLEGE ESTD. JUNE 1964 KOLHAPUR-416003

मराठी विभाग प्रमुख
विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)

STUDENT LIST पेपर क्र - ८ मराठी भाषाविज्ञान आणि मराठी भाषा

Academic Year : 2022-2023

Stream: B.A. III

Subject Name : MARATHI

Sr.No	Student Name -	Roll No	Student mobile No	Internal Marks: Home Assi.	Internal Marks: ~~Unit Test~~ Oral	Internal Marks: Total Marks	Home Assigment Submition Sign: Sign
1	AMBI SHRIDHAR KRUSHNAT	4802	7720953231	04	05	09	S.K.A.
2	*BHOSALE SANIKA SUBHASH	4813	9923327700	04	04	08	[illegible]
3	CHARAPALE SWARAJ SURESH	4816	9604022653	05	04	09	[illegible]
4	*CHAVAN SAMRUDHI	4821	9975055034	05	05	10	S.N.Chavan
5	CHOUGALE RUTWIK KRUSHNAT	4825	9373113876	05	04	09	[illegible]
6	*CHOUGALE TEJASHRI MADHUKAR	4826	8766891989	04	04	08	[illegible]
7	GAIKWAD DEVRAJ VYAKANTESH	4831	7083519857	04	04	08	D.V.G
8	*GAVASE AISHWARYA MAHADEV	4832	9970602905	05	05	10	Gavase.
9	KHOPKAR KIRAN YASHWANT	4876	9112318518	04	04	08	KYK
10	*KOLEKAR PRAGATI KISAN	4883	7083793951	—	—	—	—
11	LADE KEDAR ADINATH	4895	7020530386	04	05	09	[illegible]
12	*LADE KIRTI MOHAN	4896	9359066081	04	05	09	[illegible]
13	*LADE YAMINI PRAKASH	4897	7972434900	04	04	08	[illegible]
14	*NAWALE VAISHNAVI SHIVAJI	4927	7219171754	04	04	08	[illegible]
15	PATIL RANVEER ARJUN	4940	7972683436	04	04	08	[illegible]
16	*POWAR PRATIKSHA MOHAN	4954	9881938201	05	05	10	[illegible]
17	*SANGALE SUSHMA KIRAN	4971	8669288268	04	05	09	[illegible]
18	Patil Sanika Anananda	4943	7447419396	05	05	10	Patil.
	Kambale Bhagyashri Tushar			04	05	09	B.T.Kamble.

VIVEKANAND COLLEGE ESTD. JUNE 1964 KOLHAPUR-416003

मराठी विभाग प्रमुख
विवेकानंद कॉलेज,कोल्हापूर (स्वायत्त)

STUDENT LIST पेपर क्र - 2 मराठी भाषाविज्ञान आणि मराठी भाषा

Academic Year : 2022-2023

Stream: B.A. III

Subject Name : MARATHI

Sr.No	Student Name -	Roll No	Student mobile No	Internal Marks: Home Assi.	Internal Marks: ~~Unit Test~~ Oral	Internal Marks: Total Marks	Home Assigment Submition Sign: Sign
1	AMBI SHRIDHAR KRUSHNAT	4802	7720953231	04	05	09	S.K.A.
2	*BHOSALE SANIKA SUBHASH	4813	9923327700	04	04	08	[signature]
3	CHARAPALE SWARAJ SURESH	4816	9604022653	05	04	09	[signature]
4	*CHAVAN SAMRUDHI	4821	9975055034	05	05	10	S.N Chavan
5	CHOUGALE RUTWIK KRUSHNAT	4825	9373113876	05	04	09	[signature]
6	*CHOUGALE TEJASHRI MADHUKAR	4826	8766891989	04	04	08	[signature]
7	GAIKWAD DEVRAJ VYAKANTESH	4831	7083519857	04	04	08	D.V.G
8	*GAVASE AISHWARYA MAHADEV	4832	9970602905	05	05	10	Gavase.
9	KHOPKAR KIRAN YASHWANT	4876	9112318518	04	04	08	KYK
10	*KOLEKAR PRAGATI KISAN	4883	7083793951	-	-	-	-
11	LADE KEDAR ADINATH	4895	7020530386	04	05	09	[signature]
12	*LADE KIRTI MOHAN	4896	9359066081	04	05	09	[signature]
13	*LADE YAMINI PRAKASH	4897	7972434900	04	04	08	[signature]
14	*NAWALE VAISHNAVI SHIVAJI	4927	7219171754	04	04	08	[signature]
15	PATIL RANVEER ARJUN	4940	7972683436	04	04	08	[signature]
16	*POWAR PRATIKSHA MOHAN	4954	9881938201	05	05	10	[signature]
17	*SANGALE SUSHMA KIRAN	4971	8669288268	04	05	09	[signature]
18	Patil Sanika Anananda	4943	7447419396	05	05	10	Patil.
	Kambale Bhagyashri Tushar			04	05	09	B.T.Kamble.

VIVEKANAND COLLEGE ESTD. JUNE 1964 KOLHAPUR-416003.

मराठी विभाग प्रमुख
विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)

STUDENT LIST पेपर क्र - e. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास

Academic Year : 2022-2023

Stream: B.A. III

Subject Name : MARATHI

Sr.No	Student Name -	Roll No	Student mobile No	Internal Marks: Home Assi.	Internal Marks: ~~Unit Test~~ oral	Internal Marks: Total Marks	Home Assigment Submition Sign: Sign
1	AMBI SHRIDHAR KRUSHNAT	4802	7720953231	04	04	08	S.K.A.
2	*BHOSALE SANIKA SUBHASH	4813	9923327700	04	04	08	[signature]
3	CHARAPALE SWARAJ SURESH	4816	9604022653	04	04	08	[signature]
4	*CHAVAN SAMRUDHI NANDAKUMAR	4821	9975055034	05	05	10	S.N.Chavan
5	CHOUGALE RUTWIK KRUSHNAT	4825	9373113876	05	04	09	[signature]
6	*CHOUGALE TEJASHRI MADHUKAR	4826	8766891989	04	05	09	[signature]
7	GAIKWAD DEVRAJ VYAKANTESH	4831	7083519857	04	04	08	D.V.G
8	*GAVASE AISHWARYA MAHADEV	4832	9970602905	05	04	09	[signature]
9	KHOPKAR KIRAN YASHWANT	4876	9112318518	04	04	08	[signature]
10	*KOLEKAR PRAGATI KISAN	4883	7083793951	—	—	—	—
11	LADE KEDAR ADINATH	4895	7020530386	04	05	09	[signature]
12	*LADE KIRTI MOHAN	4896	9359066081	04	04	08	[signature]
13	*LADE YAMINI PRAKASH	4897	7972434900	04	04	08	[signature]
14	*NAWALE VAISHNAVI SHIVAJI	4927	7219171754	04	04	08	[signature]
15	PATIL RANVEER ARJUN	4940	7972683436	04	04	08	[signature]
16	*POWAR PRATIKSHA MOHAN	4954	9881938201	05	05	10	[signature]
17	*SANGALE SUSHMA KIRAN	4971	8669288268	04	05	09	[signature]
18	Patil Sanika Ananda	4943	7447419396	05	05	10	Patil
	Kamble Bhagyashri Tushar			04	05	09	B.T.Kamble

[signature]

मराठी विभाग प्रमुख

विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)

VIVEKANAND COLLEGE KOLHAPUR-416003 ESTD. JUNE 1964

STUDENT LIST पेपर क्र - 90· मराठी भाषा: वर्तन आणि उपयोजन

Academic Year : 2022-2023

Stream: B.A. III

Subject Name : MARATHI

Sr.No	Student Name -	Roll No	Student mobile No	Internal Marks: Home Assi.	Unit Test Oral	Total Marks	Home Assigment Submition Sign: Sign
1	AMBI SHRIDHAR KRUSHNAT	4802	7720953231	04	04	08	S.K.A.
2	*BHOSALE SANIKA SUBHASH	4813	9923327700	04	04	08	[signature]
3	CHARAPALE SWARAJ SURESH	4816	9604022653	05	04	09	[signature]
4	*CHAVAN SAMRUDHI NANDAKUMAR	4821	9975055034	05	05	10	S.N.Chavan
5	CHOUGALE RUTWIK KRUSHNAT	4825	9373113876	04	04	08	[signature]
6	*CHOUGALE TEJASHRI MADHUKAR	4826	8766891989	04	04	08	[signature]
7	GAIKWAD DEVRAJ VYAKANTESH	4831	7083519857	04	04	08	D.V.G
8	*GAVASE AISHWARYA MAHADEV	4832	9970602905	05	04	09	[signature]
9	KHOPKAR KIRAN YASHWANT	4876	9112318518	04	04	08	[signature]
10	*KOLEKAR PRAGATI KISAN	4883	7083793951	—	—	—	—
11	LADE KEDAR ADINATH	4895	7020530386	04	04	08	[signature]
12	*LADE KIRTI MOHAN	4896	9359066081	04	04	08	[signature]
13	*LADE YAMINI PRAKASH	4897	7972434900	04	05	09	[signature]
14	*NAWALE VAISHNAVI SHIVAJI	4927	7219171754	04	04	08	[signature]
15	PATIL RANVEER ARJUN	4940	7972683436	04	04	08	[signature]
16	*POWAR PRATIKSHA MOHAN	4954	9881938201	05	05	10	[signature]
17	*SANGALE SUSHMA KIRAN	4971	8669288268	04	04	08	[signature]
18	Patil Sanika Ananada	4943	7447419396	05	05	10	Patil
	Kamble Dhagayshri Tushar			04	05	09	D.T.Kamble

VIVEKANAND COLLEGE ESTD. JUNE 1964 KOLHAPUR-416003

[signature]

मराठी विभाग प्रमुख

विवेकानंद कॉलेज,कोल्हापूर (स्वायत्त)

STUDENT LIST पेपर क्र - 99. एका वाङ्मय प्रवाहाचा अभ्यास : प्रेषित

Academic Year : 2022-2023

Stream: B.A. III Subject Name : MARATHI				Internal Marks			Home Assigment Submition Sign
Sr.No	Student Name -	Roll No	Student mobile No	Home Assi.	~~Unit Test~~ oral	Total Marks	Sign
1	AMBI SHRIDHAR KRUSHNAT	4802	7720953231	04	04	08	S.K.A.
2	*BHOSALE SANIKA SUBHASH	4813	9923327700	04	04	08	[signature]
3	CHARAPALE SWARAJ SURESH	4816	9604022653	04	04	08	[signature]
4	*CHAVAN SAMRUDHI NANDAKUMAR	4821	9975055034	05	05	10	S.N.Chavan
5	CHOUGALE RUTWIK KRUSHNAT	4825	9373113876	04	04	08	[signature]
6	*CHOUGALE TEJASHRI MADHUKAR	4826	8766891989	04	04	08	[signature]
7	GAIKWAD DEVRAJ VYAKANTESH	4831	7083519857	04	04	08	D.V.G
8	*GAVASE AISHWARYA MAHADEV	4832	9970602905	05	05	10	[signature]
9	KHOPKAR KIRAN YASHWANT	4876	9112318518	04	04	08	KYK
10	*KOLEKAR PRAGATI KISAN	4883	7083793951	—	—	—	—
11	LADE KEDAR ADINATH	4895	7020530386	04	05	09	[signature]
12	*LADE KIRTI MOHAN	4896	9359066081	04	04	08	[signature]
13	*LADE YAMINI PRAKASH	4897	7972434900	04	05	09	[signature]
14	*NAWALE VAISHNAVI SHIVAJI	4927	7219171754	04	04	08	[signature]
15	PATIL RANVEER ARJUN	4940	7972683436	04	04	08	[signature]
16	*POWAR PRATIKSHA MOHAN	4954	9881938201	05	05	10	[signature]
17	*SANGALE SUSHMA KIRAN	4971	8669288268	04	04	08	[signature]
18	Patil Sanika Anandа	4943	7447419396	05	05	10	Patil
	Kambale Bhagyashri Tushar			04	05	09	—

VIVEKANAND COLLEGE ESTD. JUNE 1964 KOLHAPUR-416003

[signature]

मराठी विभाग प्रमुख
विवेकानंद कॉलेज, कोल्हापूर (स्वायत्त)

" ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षण प्रसार "
-शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

Shri Swami Vivekanand Shikshan Sanstha Kolhapur's

VIVEKANAND COLLEGE, KOLHAPUR (AUTONOMOUS)

VIVEKANAND COLLEGE KOLHAPUR ESTD. JUNE 1964

SUPPLIMENT

Name → Sanika Ananda Patil		Signature of Supervisor	5/5 [signature]
Suppliment No. :		Subject	: MARATHI
Roll No.	: 4943	Test / Tutorial No. :	Home Assignment
Class	: B.A. III	Div. :	

* मराठी भाषा सर्जन आणि उपयोजन *

प्रश्न 1] सर्जनशीलता म्हणजे काय सांगून, सर्जनशीलतेची घटकांगे स्पष्ट करा.

प्रस्तावना →

भाषा ही दैनंदिन व्यवहाराची गरज आहे. भाषा व्यवहार परिणामकारक झाली की मानवी व्यवहार सुलभ होतात. भाषा व्यवहाराद्वारे पण परस्परांशी सुसंवाद साधत असतो. भाषेतून माणसांची मने जुळतात. परस्परांबद्दल आस्था निर्माण होते. आम्ही. आपण अशी एकत्वाची भावना निर्माण होते. आपण परस्परांशी संवाद साधतो, त्याप्रमाणे भाषेद्वारे स्वतःशी संवाद साधत असतो. मनातल्या मनात विचार करतो. चिंतन करतो. स्वतःशी बोलतो अशा क्रिया भाषेतून होत असतात. एका अर्थाने भाषेच आपल्याला घडवते. समाजाला घडवते, आपल्या माणूसपणाला अर्थ प्राप्त करुन देते एक प्रकारे आपण भाषेत जन्म घेतो व भाषेद्वारे विकसित होतो. सामाजिककरणाच्या प्रक्रियेत भाषेचा वाटा मोठा असतो.

श्रवण, भाषण, वाचन आणि लेखन ही भाषेची प्राथमिक कौशल्य आहेत. आपण ही कौशल्य प्राप्त करुन घेतो. या कौशल्याचे परिणामकारक उपयोजना झाल्याने मानवी व्यवहार गतीशिर व अर्थपूर्ण ठरतात. भाषा ही मानवाने केलेली निर्मिती आहे. भाषेचा अधिक चोखं दळपणे वापर करण्यासाठी ही निर्मितीशिलता वाढली पाहिजे. यासाठी

VIVEKANAND COLLEGE ESTD. JUNE 1964 KOLHAPUR

प्रवृत्त करणारी मानवीवृत्ती महत्त्वाची असते. ही सर्जनशीलता माणसाला नव्या गोष्टींच्या निर्मितीला वाढ करुन देत असते. या सर्जनशीलतेचे स्वरूप पुढील प्रमाणे पाहता येईल.

सर्जनशीलता म्हणजे काय ?

सर्जनशीलता हा शब्द संस्कृतमधील सृज या धातूपासून तयार झाला. सृज म्हणजे निर्माण करणे. यावरुन सर्जनशीलता ही नवनिर्माण करण्याची शक्ती ठरते. काहीतरी नवे निर्माण करावे असे नेहमी वाटते. नवे घडविण्याची इच्छा व शक्ती सर्व माणसांकडे असते. असे मानले जाते. काहीतरी घटने नवे घडणे या क्रियेत नवे घडण्याला महत्त्व असते.

लेखक, कवी / कलावंत हे एक प्रकारे काल्पित सृष्टी जन्माला घालत असता ही कल्पित सृष्टी जन्माला घालण्याचे किंवा मानवाला नवनिर्मितीची क्षमता म्हणजे निर्माणक्षम प्रज्ञा होय. संस्कृत काव्यमीमांसकांनी प्रतिभेला 'नवनिर्माणक्षम प्रज्ञा' असे संबोधिले आहे. प्रतिभाच माणसातल्या निर्मिती क्षमतेला उत्तेजित करत असते. त्यामुळे काहीतरी नवीन निर्माण होत असते. जे अपूर्व वस्तू निर्माण क्षमतेचे सूचन करत असते. सर्व करण्याची मानवीवृत्ती म्हणजे सर्जनशिलता होय, सर्जनशीलतेला इंग्रजीमध्ये क्रिएटिव्हिटी असे म्हणतात.

सर्जनशीलता या संकल्पनेत ठरीवपणा, तोचतोपणा, निश्चितता यांना जागा नसते. मौलिकता नव्या कल्पना वेगळा दृष्टीकोन, समस्या कडे पाहण्याची नवी दृष्टी हे अर्थ सर्जनशीलता या संज्ञेतून सूचित होतात. सर्जनशीलता ही एक प्रकारची मानसिक शक्ती आहे. कृती, कला, मानसिक चिंतन व वैचारिकता याच्याबाबतीतही 'सर्जनशीलता' ही संज्ञा उपयोजिली जाते. कलानिर्मितीच्या आणि साहित्यनिर्मितीच्या क्षेत्रांत ही संज्ञा प्रामुख्याने वापरली जाते. कलावंत 'सर्जनशील' असतो असे म्हणतात. कलावंताच्या संदर्भात प्रतिभेला, निर्मितक्षमतेला सर्जनशीलता असे म्हटले जाते.

* सर्जनशीलतेची घटकांगे →

१] विपुलता किंवा प्रवाहित्व :- कोणत्याही वस्तूच्या, व्यक्तीच्या, घटनेच्या, परिस्थितीच्या किंवा विषयाच्या संदर्भात अधिकाधिक कल्पना किंवा विचार सुचण्याची क्षमता म्हणजे विपुलता किंवा

प्रवाहित्व होय. विनासायास व भराभर कल्पना सुचणे, सहजता व वेग ही वैशिष्ट्ये यात अभिप्रेत आहेत. उदा. एखाद्या शब्दाला भराभर प्रतिशब्द किंवा तत्सम अर्थ प्रकट करणारे शब्द आठवणे; एखाद्या वस्तूचे वर्णन करण्यासाठी समर्पक विशेषणे वेगाने सुचणे; एखाद्या दृश्याचे वर्णन करण्यासाठी अनेक उपमा / कल्पना सुचणे; एखादी समस्या किंवा अडचण दूर करण्यासाठी विविध उपाय सुचणे, इत्यादि.

२) लवचिकता, विविधता / वैचित्र्य :- अनेक प्रकारच्या कल्पना सुचूनही त्यात जर सारखेपणा, तोचतोचपणा असेल, तर त्यात विविधता किंवा वैचित्र्य हे वैशिष्ट्य आढळून येणार नाही. कल्पनांची विविधता व वैचित्र्य हा सर्जनशीलतेचा दुसरा महत्त्वाचा घटक आहे. समजा, एखाद्या व्यक्तीने फुलाला लागू पडणारी अनेक विशेषणे सुचविली : लाल, पिवळी, पांढरी, जांभळी, हिरवी, निळी ही सर्व विशेषणे रंग दर्शविणारी म्हणजे एकाच प्रकारची किंवा जातीची होत म्हणून त्यात वैचित्र्य नाही. सुगंधी, नाजूक ही दोन्ही विशेषणे वेगळी वैशिष्ट्ये दर्शवितात. एखादा लेखक आपला आशय स्पष्ट करण्यासाठी वेळोवेळी भिन्न पण खाद्य पदार्थांच्याच उपमा देत असेल तर त्याच्या अंगी वैचित्र्य हा गुण नाही असा निष्कर्ष काढावा.

३) मौलिकता :- सामान्यतः कोणाला सुचणार नाही अशी कल्पना मौलिक असते. नावीन्य, असाधारणता, असामान्यता म्हणजे मौलिकता होय. ज्या कल्पना कोणालाही सुचू शकतात, त्या मौलिक नव्हे. एखाद्या कवीच्या अंगी असामान्य कल्पनाशक्ती आहे असे आपण जेव्हा म्हणतो तेव्हा त्याचा अर्थ त्या कल्पना तत्पूर्वी इतर कोणाला सुचल्या नाहीत, सुचण्याची शक्यता नाही, यावरूनच आपण त्याला सर्जनशील हे विशेषण बहाल करतो. सांख्यिकीय परिभाषेत बोलायचे म्हणजे कल्पनेची Fluency जितकी जास्त तितकी originality कमी व Fluency जितकी originality अधिक! मौलिकता हे सर्जनशीलतेचे प्रधान व सर्वश्रेष्ठ लक्षण होय.

VIVEKANAND COLLEGE ESTD. JUNE 1964 KOLHAPUR 416003

VIVEKANAND COLLEGE KOLHAPUR ESTD. JUNE 1964

४] स्पष्टीकरण, विस्तार किंवा पूर्ती :- एखाद्या अपूर्ण कल्पना, योजना पूर्ण करणे. तपशील भरणे समस्यापूर्ती, अर्धवट कविता किंवा कथा पूर्ण करणे. अर्धवट काढलेल्या आकृतील रंग भरणे, अर्धवट सोडलेल्या कामाचा आराखडा आपल्या कल्पनेने पूर्ण करणे. मध्यवर्ती कल्पनेचा विस्तार करणे. एखाद्या काल्पनिक व्यक्तीची स्वभाव वैशिष्ट्ये व त्याच्यावर आलेला प्रसंग यांचा निर्देश करून तदनुसार भूमिका वठवायला लावणे. ही सर्व स्पष्टीकरण किंवा विस्तार क्षमतेचीच वैशिष्ट्ये होत. नाटकाची संहिता वाचून तिला प्रयोगरूप देणाऱ्या दिग्दर्शकाची सर्जनशीलता या स्वरूपाची असते. नाटकाच्या संहितेतून सूचित होणाऱ्या व नाट्यप्रयोगाला रूप देणाऱ्या कोऱ्या जागा दिग्दर्शक आपल्या कल्पनाशक्तीने निर्माण करतो व त्यानुसार रंगकर्मीकडून अभिनय करवून घेतो.

५] पुनर्व्याख्या :- ठराविकापेक्षा, रूढ चाकोरीपेक्षा वेगळ्या मार्गाची संकल्पना सादर करणे. एखाद्या कडव्यांची वेगळ्या क्रमात रचना करणे. एखाद्या कथेचा शेवट बदलविणे किंवा संपूर्ण पुनर्रचना करणे. एखाद्या विषयाचे वेगळ्या पद्धतीने प्रतिपादन करणे. एखाद्या भूमिकेचा वेगळा अन्वयार्थ लावणे म्हणजे पुनर्रचना होय.

सर्जनशीलता ही रूपांची, विचारांची किंवा कल्पनांची नवी मांडणी असते. रूप, कल्पना / विचार यांचे अनेक पर्याय निर्माण करून पाहायचे ही आल्हाददायक क्रीडा सर्जनशीलतेमुळे शक्य होते.

६] समस्या संवेदनक्षमता → कोणत्याही गोष्टीतील दोष किंवा उणीव पटकन ध्यानात येणे. उदा. साहित्यातील भाषादोष, चित्रातील रंगसंगतीमधील चूक, संगीत ऐकताना चुकलेला स्वर, यंत्रात आलेला बिघाड, एखाद्या आराखड्यात आलेली चूक किंवा राहून गेलेली उणीव. रोग्याच्या विकृतीने निदान करण्याची क्षमता. अर्थात इथे अशीच उणीव / असाच दोष अभिप्रेत आहे की जो सहजासहजी इतरांच्या लक्षात येणार नाही.

केवळ उणीव किंवा दोषाची जाणीवच नव्हे तर त्याच्या निवारणासाठी काय करावे हेही सांगता येण्याची क्षमता या घटकात असते.
त्याप्रमाणे संगीत, चित्र, साहित्य याची समीक्षा करणारा कलासमीक्षक हा ही सर्जनशीलच असतो. लेखक हे समाजातील विकृतीला नाट्यविषय किंवा निबंधामध्ये त्यातील विसंगती उघड करतात त्यांचे हे लेखन म्हणूनच सर्जनशील ठरते.

६] विशिष्टाचे सामान्यीकरण करण्याची क्षमता → आपल्या व्यक्तिगत खाजगी अनुभवांचे खाजगीपण घालवून त्या अनुभवाचे सामान्यीकरण करता येणे हेही सर्जनशीलतेचे एक महत्त्वाचे लक्षण आहे.
पु. शि. रेगे यांची 'सावित्री राधिका' ही कविता आणि ती आपल्याला कशी सुचली याविषयी कवीला व्यक्तिगत अनुभवही वाचा म्हणजे खाजगी अनुभवातील व्यक्तीगतता टाकून अनुभवाचे सामान्यीकरण करण्याचे कौशल्य लक्षात येईल.
आपणच मनाने राधा होऊन कृष्णाचा प्रसाद म्हणून गुलाल व अबीर झोळीत राहणे त्यात अनुभवाचे वैचित्र्य आहे. त्या मौलिक अनुभवातले खाजगीपण संपवून त्याला काव्यरूप देताना कवीने

VIVEKANAND COLLEGE ESTD. JUNE 1964 KOLHAPUR-416003